

Förstudierappport inom
området IT-
konsulttjänster:
IT-konsultlösningar samt
verksamhetens IT-behov

Dnr 23.2-10206-2023

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
3 Föregående upphandling	6
4 Nuvarande ramavtal	9
5 Information om ramavtalen	11
6 Offentlig sektors behov.....	11
7 Marknadsundersökning	25
8 Marknaden och omvärldsanalys.....	33
9 Hållbarhet och tillgänglighet	34
10 Säkerhet	36
11 E-handel	37
12 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	38
13 Slutsatser	39
14 Källförteckning.....	40

1 Sammanfattning

Ramavtalen för IT-konsulttjänster används i hög utsträckning och omsätter stora värden inom staten. Under förstudien har det framkommit att det finns en fortsatt efterfrågan hos avropsberättigade att nya ramavtal upphandlas.

Utifrån det som har framkommit under förstudien så fungerar ramavtalen generellt bra och omfattar de kompetenser och konsultroller som avropsberättigade har behov av. Det har även framkommit att leverantörer inom aktuell bransch kan tillgodose de konsulttjänster och de kompetenser som motsvarar avropsberättigades behov.

Något som har tagits upp vid flera tillfällen i förstudien är att krav på IT-säkerhet hos alla myndigheter i Sverige ökar mer och mer. En kommande upphandling behöver även fortsatt konstrueras så att avropsberättigade har möjlighet att ställa anpassade krav vid avrop.

Projektgruppen för förstudien inom IT-konsulttjänster, delområdena IT-konsultlösningar samt verksamhetens IT-behov, rekommenderar att det genomförs nya upphandlingar inom området.

Förstudierapporten framtagen av:

Anna Berg, projektledare och IT-upphandlare Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet.
Matilda Thomsen, projektmedlem och IT-upphandlare Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet.

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet (Kammarkollegiet) och omfattar området IT-konsulttjänster: delområde Verksamhetens IT-behov samt IT-konsultlösningar.

Kammarkollegiet har ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att myndigheten har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordningen (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Syfte med förstudien

Huvudsyftet med förstudien är att i ett tidigt skede utreda om ramavtalsområdet uppfyller något av kriterierna ovan eller på annat sätt anses lämpligt för att en upphandling ska genomföras. Om det konstaterats att en upphandling förordas kommer även förutsättningar för en sådan att kartläggas.

Syftet med förstudien är vidare att samla information och kunskap om pågående utveckling inom ramavtalsområdet, samt om vilka behov som avropsberättigade har. Förstudien ska även belysa hur upphandlingen kan genomföras och därmed ge underlag till såväl upphandlingsstrategin som kommande upphandlingsdokument. I sammanhanget ska särskilt beaktas att ramavtalen ska vara lätta att avropa från, i vilken uträkning det kommer krävas stöd från ramavtalsförvaltningen samt eventuellt samspel med leverantörsmarknaden gällande förändringar i upplägg, kravställning etc.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

I dag finns ramavtal avseende IT-konsulttjänster, resurskonsulter, som är indelade i fem olika delområden: 1 - Verksamhetens IT-behov, 2 - Ledning av IT-projekt, 3 - Säkerhet i IT och IT-projekt, 4 - Arkitektur och utveckling samt 5 - IT-konsultlösningar.

Samtliga delområden enligt ovan har olika avtalsperioder och delområdena Verksamhetens IT-behov och IT-konsultlösningar löper ut först. Dessa två delområdens ramavtal kommer,

efter fullt utnyttjade optioner om förlängning, att löpa t.o.m. 2025-05-09 respektive 2025-08-22. Med anledning av det har en förstudie genomförts inför nya upphandlingar av ramavtal för de två delområdena.

Inom ramen för förstudiearbetet har synpunkter, kommentarer och diskussioner omfattat ramavtalets samtliga fem delområden. Fokus har framför allt lagts på delområdena Verksamhetens IT-behov och IT-konsultlösningar.

Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropsberättigades och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av avropsberättigades behov och marknadens utbud.

Förstudierapporten innehåller inte någon kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten samt andra offentligt styrda organisationer som har lämnat bekräftelse att vara avropsberättigade.

Kommuner och regioner har således inte rätt att avropa från de statliga ramavtalen inom detta område.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig i första hand till följande målgrupper.

- Berörda personer inom Kammarkollegiet.
- Beställare, upphandlare, inköpare och övriga anställda eller verksamma i statliga myndigheter som använder våra ramavtal, samt de som inte gör det idag.
- Statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten samt andra offentligt styrda organisationer som har möjlighet att lämna bekräftelse att vara avropsberättigade på kommande ramavtal.
- Leverantörer – nuvarande och potentiella ramavtalsleverantörer till Kammarkollegiet.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Kammarkollegiets projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv,
- detaljerad planering, dvs. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter,

- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten, och
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropsberättigade innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling. Därtill har en referensgrupp med deltagare från olika avropsberättigade myndigheter deltagit i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer för att få deras syn på såväl det nuvarande ramavtalet som branschen och dess utveckling. Leverantörer har även erbjudits att besvara ett frågeformulär.

Möte har hållits med ansvarig ramavtalsförvaltare från Kammarkollegiet.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en eventuell upphandling ska utformas på bästa sätt. Det kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsförfarande, tilldelningsgrund och tidpunkter för annonsering m.m.

Den föregående upphandlingen genomfördes enligt selektivt förfarande och som tilldelningsgrund användes ekonomiskt mest fördelaktiga i respektive anbudsområde (motsvarande de fem delområdena) utifrån bästa förhållande mellan pris och kvalitet.

Ansökningsinbjudan för samtliga fem delområden annonserades den 19 oktober 2020 och sista dag att inkomma med ansökan var den 2 november 2020. Därefter annonserades inbjudan att lämna anbud för de selekterade leverantörerna den 7 januari 2021 och sista dag att inkomma med anbud var 16 februari 2021. Med anledning av inkomna frågor under anbudstiden förlängdes sista dag att inkomma med anbud till den 18 februari 2021.

Ramavtalen för respektive delområde började gälla från och med:

- 1 - Verksamhetens IT-behov: 2021-05-10.**
- (2 - Ledning av IT-projekt: 2022-12-01.)
- (3 - Säkerhet i IT och IT-projekt: 2022-03-10.)
- (4 - Arkitektur och utveckling: 2022-12-01.)
- 5 - IT-konsultlösningar: 2021-08-23.**

3.2 Upphandlingens omfattning

Upphandlingen var indelad i fem anbudsområden (delområden) som omfattade nedan kompetensområden.

Anbudsområde 1 – Verksamhetens IT-behov:

Anbudsområde 1 omfattar resurskonsulttjänster inom Verksamhetsutveckling, Krav, Användbarhet och Tillgänglighet.

Exempel på vad området omfattar är utredningar, förstudier, workshopleddning, behovsanalyser, framtagning av krav, kravanalys, kravspecificering och metodarbete, utredningar samt framtagning av systemkravspecifikationer. Området omfattar också kompetenser knutna till avropsberättigades IT-system för ekonomiadministrativa och löne- och personaladministrativa processer (EA/PA).

Området omfattar även arbetsuppgifter som kartläggning av behov, framtagande av koncept och gränssnitt, tillgänglighetsspecialist samt skriva, strukturera och analysera information samt sökexpertis och sökoptimering.

Vidare omfattar området exempelvis kunskap om relevanta standarder och riktlinjer inom användbarhet och tillgänglighet, exempelvis WCAG och EN 301 549. Även kompetens om Webbtillgänglighetsdirektivet, kunskap och erfarenhet av ISO 9241-11 samt kompetens om metoder för användarcentrerad systemutveckling och W3Cs standarder för webb (www.w3c.org)

Anbudsområde 2 – Ledning av IT-projekt:

Anbudsområde 2 omfattar resurskonsulttjänster inom Ledning och Styrning.

Exempel på vad området omfattar är konsulter med kunskap och erfarenhet inom projektledning, olika projekt- och förvaltningsstyrningsmodeller samt metoder för kostnads- och nyttoberäkning. Området kan även omfatta konsulttjänster som agil coach samt kompetenser inom ITIL, IT Infrastructure Library, som exempelvis Change manager, Incident manager och Problem manager samt projekt- och portföljstyrning och IT-controller.

Anbudsområde 3 – Säkerhet i IT och IT-projekt:

Anbudsområde 3 omfattar resurskonsulttjänster inom IT-säkerhet.

Exempel på vad området omfattar är konsulttjänster inom IT-säkerhet med inriktning på utveckling och förvaltning av verksamhetens IT-infrastruktur och system samt införande av tekniska säkerhetslösningar inom olika områden.

Området omfattar även exempelvis utformning av metoder för kontinuerligt informationssäkerhetsarbete, identitetshantering, framtagning av metoder och modeller för riskanalys och värdering av informationstillgångar, kodgranskning, utbildning och information av medarbetare, anpassning och implementering av säkerhetslösningar m.m. Konsultstöd vid utredning av GDPR-frågors påverkan på befintliga och nyutveckling av IT-lösningar kan ingå.

Anbudsområde 4 – Arkitektur och utveckling:

Anbudsområde 4 omfattar olika typer av resurskonsulttjänster inom Arkitektur, Systemutveckling, Systemförvaltning samt Test.

Anbudsområde 5 – IT-konsultlösningar:

Anbudsområde 5 omfattar samtliga fyra områden ovan och kan nyttjas av avropsberättigade vid avrop som omfattar flera konsulter med kompetenser som sträcker sig över fler än ett delområde. Dvs. ett avrop ska omfatta minst två olika konsulter från minst två olika delområden.

3.3 Erfarenheter från föregående upphandling

Ramavtalen för nuvarande avtal inom IT-konsulttjänster trädde i kraft vid olika tidpunkter med anledning av att samtliga tilldelningsbeslut med undantag för anbudsområde Verksamhetens IT-behov överprövades. I samband med att de sista ramavtalen kunde tecknas finns ramavtal för samtliga områden inom IT-konsulttjänster Resurskonsulter.

Kammarkollegiet har i efterhand kunnat konstatera att det finns fördelar med olika löptider för avtalen. En sådan fördel är bland annat att kommande upphandlingar på området kan annonseras vid olika tidpunkter vilket gynnar både Kammarkollegiet och anbudsgivarna, dvs. upphandlingarna blir inte lika omfattande.

Indelningen av anbudsområden (motsvarande de olika delområdena) gjordes om i föregående upphandling jämfört med tidigare genomförda upphandlingar inom området. Kompetenserna och konsultrollerna var de samma men de paketerades om något till att gå från sju till fem områden, varav fyra av dem avser specifika kompetensområden och ett femte som omfattar samtliga fyra kompetensområden.

Det femte anbudsområdet, IT-konsultlösningar, var en ny konstruktion som inte funnits med i tidigare ramavtal inom området. Det anbudsområdet var riktat till leverantörer som kan leverera samtliga kompetensområden inom de fyra respektive delområdena. Ramavtalet för delområde IT-konsultlösningar kan nyttjas av avropsberättigade vid avrop som omfattar flera konsulter med kompetenser som sträcker sig över fler än ett delområde. Syftet med det är att en avropsberättigad som har flera konsultbehov samtidigt inte ska behöva skicka avropsförfrågningar på flera separata ramavtal inom området, utan i stället kan göra en samlad avropsförfrågan som avser konsulter inom olika delområden. Efter att ramavtalet för delområde IT-konsultlösningar har löpt på i ca två år så visar det sig att det nyttjas av avropsberättigade och att omsättningen på det i snitt är högre än övriga delområden.

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

Ramavtalen för respektive delområde gäller till och med:

1 - Verksamhetens IT-behov: 2025-05-09.

(2 - Ledning av IT-projekt: 2026-11-30.)

(3 - Säkerhet i IT och IT-projekt: 2026-03-09.)

(4 - Arkitektur och utveckling: 2026-11-30.)

5 - IT-konsultlösningar: 2025-08-22.

4.2 Antagna ramavtalsleverantörer

Följande ramavtalsleverantörer antogs för delområde 1 – Verksamhetens IT-behov:

- Capgemini Svergie AB
- CGI Sverige AB
- Consid AB
- HiQ Public Sector AB
- Knowit & Precio Fishbone Public IT AB
- Netlight Consulting AB
- Nexer A Society AB
- Pulsen AB
- ÅF Digital Solutions AB

Följande ramavtalsleverantörer antogs för delområde 5 – IT-konsultlösningar:

- B3 IT-sourcing partners AB
- Capgemini Sverige AB
- CGI Sverige AB
- Chas Partner Network AB
- Ework Group AB
- HiQ Public Sector 2 AB
- Knowit & Precio Fishbone Public IT AB
- Nexer A Society AB
- Tietoevry Tech Services AB

4.3 Omsättning på ramavtalet

Nedan redovisas omsättningsstatistik uppdelat per delområde 1 – Verksamhetens IT-behov samt delområde 5 – IT-konsultlösningar. Statistiken baseras på uppgifter redovisade av de nio ramavtalsleverantörerna per delområde och avser perioden från avtalstecknande t.o.m. delar av 2024 Q4. Totalt redovisad omsättning för hela Q4 finns att tillgå först efter 2024-02-15, dvs. efter att förstudien fastställts.

Delområde 1 - Verksamhetens IT-behov

2021, fr.o.m. Q2	7 891 680 SEK
2022	32 103 180 SEK
2023, t.o.m. 2024-02-01, Q4 ej komplett.	39 737 747 SEK
Totalt	79 732 607 SEK

Delområde 5 – IT-konsultlösningar

2021, fr.o.m. Q4	5 221 640 SEK
2022	112 787 178 SEK
2023, t.o.m. Q4, ej komplett	149 727 667 SEK
Totalt	267 736 485 SEK

Totalt båda delområdena, fr.o.m. 2021 Q2 t.o.m.Q4, ej komplett.	
Delområde 1	79 732 607 SEK
Delområde 5	267 736 485 SEK
Totalt	347 469 092 SEK

4.3.1 Avropsformer

Nuvarande ramavtal innehåller en s.k. kombinerad avropsordning som innebär att avrop av några få och i förväg specificerade konsultroller kan beställas enligt en särskild fördelningsnyckel (dynamisk rangordning) upp till ett visst antal timmar. 500 timmar för Verksamhetens IT-behov respektive 750 timmar för IT-konsultlösningar. Övriga avrop ska genomföras genom förnyad konkurrensutsättning riktad till samtliga ramavtalsleverantörer.

Utifrån inlämnad statistik från ramavtalsleverantörerna för delområdena Verksamhetens IT-behov respektive IT-konsultlösningar, för ramavtalsperiodernas år 1 och år 2, så var i snitt 2 - 3 % av alla avropen beställda genom den dynamisk rangordning. Således var majoriteten av alla avrop gjorda genom förnyad konkurrensutsättning. Några ramavtalsleverantörer uppgav att de inte fått någon beställning via dynamisk rangordning. Detta kan i vissa fall troligt förklaras med att de ramavtalsleverantörerna ligger långt ner i ordningen för att få beställning och ramavtalsleverantörer som ligger före i ordningen kan tillhandahålla efterfrågad resurs.

5 Information om ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Där publiceras bl.a. listor över ramavtalsleverantörer och avropsberättigade, avtalsdokument, avropsmallar, samt vägledningar med stöd för avropsberättigade vid avrop.

Kammarkollegiet genomför också regelbundet olika typer av seminarier kopplat till respektive ramavtalsområde, två så kallade Avropadagar riktade till avropsberättigade och tre leverantörsdagar fördelat på leverantörer inom IT-och telekom, resebranschen samt övriga varor och tjänster. Det har även arrangerats två specifika informationsseminarier inom området, dels ett fysiskt möte i maj 2023 dels ett videomöte i september specifikt riktade till avropare på ramavtalet. Därutöver ges vägledning och stöd i samband med bl.a. avrop från ramavtalen via såväl mail som telefon.

6 Offentlig sektors behov

6.1 Inledning

För att kartlägga behovet inom offentlig sektor gällande det aktuella ramavtalsområdet samt samla in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts dels en enkätundersökning, dels referensgruppsmöten med deltagare från de avropsberättigade myndigheter som i enkäten anmält sitt intresse för att ingå i referensgruppen.

6.2 Myndighetsenkät

En enkät gick ut till 216 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 110 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på ca 50 %.

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av samt önskemål kring ramavtalsområdet IT-konsulttjänster. Vidare var syftet att ge avropsberättigade möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

6.2.1 Redovisning av myndighetsenkät

Nedan följer en sammanställning av ett flertal av frågorna, inklusive lämnade svar och kommentarer, som omfattades av enkäten.

6.2.2 Enkätens inledande fråga var om responderande myndighet köper IT-konsulttjänster till sin organisation samt hur man i så fall köper in konsulterna. Fler svar kunde ges.

För de som svarade Nej på den inledande frågan så avslutades enkäten.

Namn	Antal	%
Nej, vi använder inte IT-konsulter	6	5,8
Ja, genom egna upphandlade avtal	66	64,1
Ja, genom direktupphandling	35	34
Ja, genom avrop från statliga ramavtal (Kammarkollegiet)	58	56,3
Total	165	160,2

6.2.3 Fråga till de som uppgav att man avropar IT-konsulter från Kammarkollegiets nuvarande statliga ramavtal var hur man upplever att nuvarande ramavtal fungerar.

Namn	Antal	%
Enkelt och bra att avropa	41	40,2
Det är krångligt och svårt	17	16,7
Vet ej	44	43,1
Total	102	100

6.2.4 Följdfråga, med fritextsvar, till de som uppgav att man köper IT-konsulter men att man inte avropar på Kammarkollegiets nuvarande statliga ramavtal för IT-konsulttjänster var att beskriva varför.

Sammanställning av för området relevanta svar:

- Flera respondenter svarar att man har upphandlat egna anpassade avtal för sina specifika behov alternativt att efterfrågad kompetens saknats i Kammarkollegiets ramavtal.
- Avrop görs på avtal som är upphandlade genom samarbete.
- Vid egen upphandling är möjligheterna till lokal närvaro bättre.
- Flera har gjort egen upphandling av konsultmäklare.
- Vissa som har upphandlat egna ramavtal när området var avtalslöst.
- Det kan upplevas som administrativt betungade att avropa enligt ramavtalets förutsättningar.
- Relativt få och små behov av IT-konsulter och gör istället direktupphandlingar.
- Man får tyvärr inte alltid svar på sina avropsförfrågningar vilket man tror beror på att leverantörerna har satt för låga priser i anbuden, att de som tilldelats ramavtalen inte alltid vill svara på förfrågningarna.

6.2.5 Följdfråga, med fritextsvar, till de som svarade att nuvarande ramavtal för IT-konsulttjänster är krångligt och svårt att avropa ifrån var att beskriva varför.

Sammanställning av för området relevanta svar:

- Delområdena går delvis i varandra vilket gör att det blir lite otydligt när man ska avropa och från vilket delområde.
- Många dokument att sätta sig in i och krångliga mallar.
- Rutinerna mellan olika ramavtal skiljer sig åt vilket gör att man måste sätta sig in i olika processer för olika avtal.
- Svårt med planering för konsultbehov och när de ska avropas så tar det så lång tid innan konsult finns på plats. Vid ett enklare förfarande så skulle ramavtalen troligen ha nyttjats mer.
- Det är en utmaning vid avrop att kvaliteten i avropssvaren varierar och att vissa ramavtalsleverantörer inte riktigt verkar ha säkerställt att kompetenskrav och förutsättningar för det aktuella uppdraget uppfylls för den konsult som offereras.
- Det är svårt att hitta leverantörer som kan erbjuda rätt kompetens/roller.
- Det är svårt att få rätt kompetens i rätt tid.
- Tidskrävande med förnyad konkurrensutsättning.

6.2.6 Avropsordning och avropssvar

På frågan om vilken avropsordning som oftast använts vid avrop, förnyad konkurrensutsättning, dynamisk rangordning, svarade en klar majoritet att man oftast avropar genom förnyad konkurrensutsättning och ett fåtal svarade att beställningar görs enligt den dynamiska rangordningen. Några svarade att de tillämpat båda avropsformerna.

Några framför att de ser svårigheter i att avropa genom den dynamiska rangordningen eftersom man då inte får specificera kompetens utöver det som är definierat i ramavtalet.

En av frågorna i enkäten tog sikte på huruvida avropsberättigade anser sig få svar från ramavtalsleverantörerna eller inte vid avropsförfrågningar. Enkätsvaren visar att närmare 50 % av de avropsberättigade myndigheterna som svarade ansåg att de inte fick tillräckligt med avropssvar.

6.2.7 En fråga ställdes om modellen med takpriser i avrop enligt dynamisk rangordning och/eller i förnyad konkurrensutsättning har fungerat?

Namn	Antal	%
Ja	22	22,4
Nej	10	10,2
Vet ej	66	67,3
Total	98	100

På denna fråga svarade närmare 70 % av respondenterna "Vet ej".
Drygt 20 % svarade att det fungerar bra och 10% svarade att det inte fungerar bra.

Sammanställning av för området relevanta kommentarer:

- Takpriser är bra som en faktor att styra priserna så att det finns ett tak för hur höga timpriser som ramavtalsleverantörerna får ange i avropsvar.
- Takpriserna ger inte avropsberättigade de bästa konsulterna och begränsar utbudet och kvaliteten på konsulter som offereras.
- Leverantörer sätter för låga priser i ramavtalsupphandlingens anbud vilket ger för låga takpriser vilket i sin tur i förlängningen kan bidra till "leveransovilja".
- Risk för att inte få svar eller att det går inflation i kompetensnivåerna om takpriset är för lågt satta.

- Takpriserna följer inte med i konjunkturvariationerna.
- Viss otydlighet när takpriserna gäller.
- Det fungerar i stort bra, men ramavtalsleverantörer har vid ett antal tillfällen angett högre pris än takpriset i avropsvar.

6.2.8 Avropsstöd: fritextfråga om avropsblanketter, kravkatalog och vägledning?

Kommentarer relevanta för området avseende om avropsblanketter, kravkatalog och vägledning ger stöd vid avrop:

- Vägledningen upplevs enligt enkätsvaren övervägande som bra, lätt att förstå och ger bra stöd. Samtidigt finns det några som svarat att den är antingen för generell eller för komplicerad och kan göras tydligare.
- Bra att vägledningar, avtalsskrivningar etc. börjar likna varandra mellan olika ramavtal.
- Kravkatalog upplevs av många, av de som använder den, att den ger ett bra stöd vid kravställning. En del har svarat att de gör en egen kravkatalog baserat på, eller med inspiration från, ramavtalets kravkatalog. Andra uppger att man tycker att kravkatalogen skulle kunna göras tydligare.
- Kompetensnivåerna: svårt ibland att veta vilken kompetens och nivå en konsult egentligen uppfyller inom de olika nivåerna, framför allt när spetskompetens efterfrågas till skillnad från en generalist.
- Avropsblanketterna:
 - den för dynamisk rangordning upplevs i stort som är enkel och tydlig hur man ska använda.
 - den för förnyad konkurrensutsättning upplevs i relativt stor utsträckning som för komplicerad att använda.
- Fler uppger att de inte använder Kammarkollegiets avropsblanketter, utan att man i stället använder egna mallar eller gör egna mallar med det statliga ramavtalets mallar som utgångspunkt, alternativt bara gör avrop via digitala inköpssystem och dess mallar.

6.2.9 Hur upplever man att nuvarande ramavtals Allmänna villkor fungerar?

Majoriteten av de som besvarat frågan upplever att de är tydliga och fungerar bra. Några svarar att de är för generella samtidigt som andra upplever att de är för komplicerade.

Önskemål finns om ökad tydlighet avseende vilka villkor och avsnitt som kan preciseras vid avrop.

Avropsberättigade upplever att det ibland råder vissa oklarheter hos ramavtalsleverantörer kring avtalsvillkoren, så som exempelvis när det gäller uppsägningstider och byte av konsult.

6.2.10 Hur upplevs nuvarande ramavtals indelning i olika delområden och kompetenser?

Närmare hälften (46%) av de som besvarade frågan upplever att nuvarande indelning är bra. Runt 10% svarar att de upplever att indelning inte är bra.

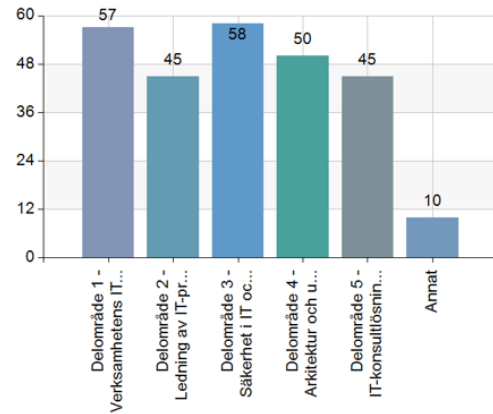
Resterande 44% svarar att man inte har någon uppfattning om indelningen av de olika delområdena är bra eller inte.

De som svarade att de inte upplever nuvarande ramavtals indelning som bra lämnade i huvudsak nedan kommentarer:

- Önskar större tydlighet över vad som skiljer de olika delområdena åt, så att det blir enklare att välja.
- Delområdena är delvis överlappande och går in i varandra och kan ibland vara svårt att dela upp ett behov efter delområdena.
- Risk för att ramavtalets delområden inte tar höjd för ”nymodiga” roller som uppkommer över tid.
- Otydlighet kan råda avseende områdena: Programvaror och tjänster och IT-konsulter vilka till viss del överlappar varandra.

6.2.11 Inom vilka områden har man eventuellt planer på att köpa IT-konsulttjänster de närmaste åren? Fler svar kunde ges.

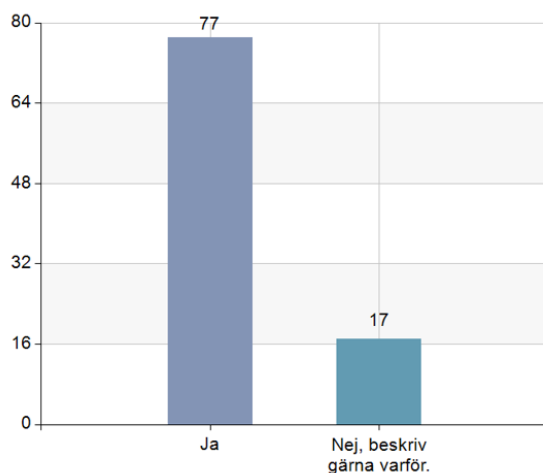
Namn	Antal	%
Delområde 1 - Verksamhetens IT-behov (Verksamhetsutveckling, Krav, Användarbarhet och Tillgänglighet)	57	62
Delområde 2 - Ledning av IT-projekt (Projektledning och Styrning)	45	48,9
Delområde 3 - Säkerhet i IT och IT-projekt (IT-säkerhet)	58	63
Delområde 4 - Arkitektur och utveckling (Systemutveckling, Systemförvaltning, Arkitektur och Test)	50	54,3
Delområde 5 - IT-konsultlösningar (omfattar samtliga delområden 1-4)	45	48,9
Annat	10	10,9
Total	265	288

De som besvarade enkätfrågan med ”Annat” uppgav bl.a. att de kommer att använda egna upphandlade avtal eller att inga konsulter kommer att köpas. Som specifika kompetenser för ”Annat” uppgavs bl.a. kompetenser inom AI för exempelvis dataanalys och databehandling. Vidare angavs även exempelvis konsulttjänster när det gäller On-prem, roller inom DevOps drifttjänster och vissa managementtjänster.

6.2.12 Kommande ny upphandling inom området

Anser man att det finns ett behov av att Kammarkollegiet upphandlar ett nytt statligt ramavtal inom området?

Majoriteten svarade Ja på frågan i enkäten. Av de som svarade Nej var det i huvudsak p.g.a. följande:

- Vanligast orsak är att man har egna avtal som är mer anpassade för behoven och det medför en mindre belastande hantering vid avrop.
- De har egna avtal men kommer eventuellt att använda Kammarkollegiets ramavtal som

komplement.

- Man har specifika krav på konsulterna som leverantörerna utifrån vad ramavtalet omfattar oftast inte har tillgång till. Ramavtalen blir för generella och det blir därför svårt att hitta spetskompetens.
- Ramavtalsleverantörerna kan inte alltid leverera de efterfrågade kompetenserna utifrån marknaden idag. Det blir resurskrävande att först gå igenom processen för avrop och sen inte veta om man får några avropssvar.
- Man har fått väldigt få svar, troligt beroende på geografisk placering, och i stället vid flera tillfällen behövt göra egen upphandling för att nå de lokala leverantörerna som kan möta krav och även leverera.
- Med hänvisning till de lågt satta timpriserna så svarar inte alltid alla ramavtalsleverantörer på avropsförfrågningar vilket leder till att man inte får tag i rätt konsulter när de behövs.

Hur många ramavtalsleverantörer är det lämpligt att ha inom detta område?

Närmare 60 respondenter besvarade denna fråga i enkäten och antalet varierade från 3 upp till 15 ramavtalsleverantörer.

Som ett genomsnitt av angivna antal så hamnar det på mellan 7 - 10 ramavtalsleverantörer som ett lämpligt antal.

Vilken avropsform, förnyad konkurrensutsättning eller dynamisk rangordning, anser ni är mest lämplig vid avrop inom området?

Namn	Antal	%
Förnyad konkurrensutsättning	38	40,9
Rangordning	14	15,1
Kombinerat med båda avropsformerna	53	57
Synpunkter på avropsordning?	6	6,5
Total	111	119,4

Synpunkter som lämnats i enkäten på denna fråga:

- Önskemål finns att den rangordnade avropsformen ändå kunde ge möjligheten att specificera krav på kompetenser och att krav på säkerhetsregisterkontroll (SUA) är vore möjligt.
- Förnyad konkurrensutsättning fungerar bra eftersom behoven varierar samt att kompetenser och priser kan se väldigt olika ut för olika uppdrag.
- Förnyad konkurrensutsättning fungerar bäst. Detta då det är viktigt att få in rätt person och rätt kompetens, särskilt för komplexare tjänster. Detta ryms inte för det som rangordnade avrop omfattar.
- Vid rangordning finns risk att både kompetensnivån och prisnivån blir för låga jämfört med det som efterfrågas, dvs. om samtliga villkor är fastställda på förhand.

- Antal timmar i nuvarande ramavtal är lågt satt, 500 respektive 750 timmar, om man vill avropa konsulter för projekt som pågår en längre tid. Man då inte vill byta ramavtalsleverantör och konsult under pågående projekt.
- Använder endast avropsformen förnyad konkurrensutsättning eftersom behovet aldrig har rymts inom de få timmar som ett rangordnat avrop är begränsat till. Om möjlighet till fler timmar skulle kanske avrop på rangordning kunna vara aktuellt.

6.2.13 Avropsform uppdragskonsulter

Fråga i enkäten: "Nuvarande ramavtal avseende IT-konsulter omfattar enbart resurskonsulter. Med resurskonsulter avses att ramavtalsleverantör tillhandahåller en eller flera konsulter, dessa konsulter utgör resurser som arbetsleds av avropsberättigad."

I nuvarande ramavtal finns ingen möjlighet att avropa leveransavtal som omfattar att ramavtalsleverantören åtar sig att tillhandahålla en leverans med avtalat resultat och överenskomna egenskaper samt bemanning av uppdraget, så kallade uppdragskonsulter."

Har er organisation behov av att kunna avropa uppdragskonsulter, enligt beskrivningen ovan?

Denna fråga i enkäten kunde besvaras med JA eller Nej.

Drygt 60 % svarade Ja och 30 % svarade Nej och utöver det lämnades några kommentarer:

- Det är svårt att svara på det i dagsläget.
- Man har inte använt sig av den typen av avtal tidigare, men det skulle kunna vara intressant.
- Tror inte att det skulle användas så ofta. Kan, eller kanske t.o.m. bör, hanteras genom egen upphandling.
- Kanske att behov kan finnas ibland men inte lika ofta som behovet av att avropa resurskonsulter.
- Man har historiskt sett mest avropat resurskonsulter, skulle vara om inriktning och strategier förändras på myndigheten.

6.2.14 Nyttjande av nytt ramavtal avseende IT-konsulttjänster? Vad kan Kammarkollegiet göra bättre?

Om Kammarkollegiet upphandlar ett nytt ramavtal avseende IT-konsulttjänster, är det troligt att myndigheten kommer avropa från det?

100 respondenter besvarade denna fråga i enkäten.

Drygt 70% svarade Ja, det är troligt att de kommer avropa från ett kommande ramavtal.

Närmare 30 % svarade Nej, att det inte är troligt att man kommer att avropa från det.

Av de som svarade Nej uppgavs i huvudsak att det beror på att man har egna avtal. Några av respondenterna uppger att de fortsatt kommer att upphandla egna avtal då det är fördelaktigare för myndigheten. Att upphandla på egen hand innebär möjlighet att anpassa formerna för avrop och avtalets omfattning samt specificera helt egna krav och på så sätt ha tillgång till alla typer av IT-konsulter efter behov.

Vidare upplevs det att ramavtalen blir för generella när det ska passa alla statliga myndigheter. En del har behov av större flexibilitet för att möta de behov som finns.

Några uppger att de har egna upphandlande avtal, men att det eventuellt kan vara aktuellt med avrop från Kammarkollegiets ramavtal när egna avtal löpt ut.

Det framkommer i enkätsvaren att det är svårt att få leverans från ramavtalsleverantörer när konsultuppdrag kräver både fysisk och viss geografisk närvaro samt har höga säkerhetskrav.

En del avropsberättigade upplever att alla ramavtalsleverantörer som ingår i ett ramavtal inte kan leverera de konsulttjänster som ramavtalet omfattar.

Vad kan Kammarkollegiet förbättra vid en kommande upphandling?

Ett urval av lämnade synpunkter och förslag för denna fråga i enkäten:

- Se över avropsblanketterna, avropsmallarna, så att de blir enklare och tydligare att använda. Framför allt avseende avropsblanketten för förnyad konkurrensutsättning.
- Ta fram förenklade och tydligare vägledningar och stöddokument. Det ska vara enkelt att avropa. Om det är för krångligt så uppmuntrar det till direktupphandlingar eller avsteg.
- Digitalisera gärna avropsprocessen centralt.
- Staten borde ha samma krav gällande miljö och hållbarhet samt grundläggande säkerhet oberoende av vem som avropar. Kan vara bra om det redan är tillgodosett vid urval av ramavtalsleverantörer.
- Teckna ramavtal för konsultmäklartjänst. Det underlättar det administrativa arbetet och kan även ge möjlighet att komma åt kompetens hos mindre och ofta mer nischade leverantörer.
- Ha om möjligt med viten om myndigheten inte hanteras som en prioriterad kund. Prioriterad både vad gäller leveranskapacitet och högre nivåer på konsulterna som levereras.
- Ha med takpriser, men på ett sätt så att prisnivåerna blir relevanta.
- Möjlighet att avropa leverans av team eller leveransåtagande av system och funktion med mera.
- Möjliggör flexibilitet under hela ramavtalsperiod för att täcka upp för ändrade förutsättningar gällande behov och nya kompetenser över tid.
- Förtydliga exempelrollerna och prisbilagan.
- Ha med fortsatt möjligt att intervjua konsulterna och ta med det i utvärderingen vid avrop.
- Ställ krav på leverantörerna och premiera de som jobbar för långsiktiga relationer - inte de som bara vill sälja pengar och få kortsiktiga uppdrag.
- Ramavtalen ska fungera att använda både för små som stora myndigheter.

- Tydligare Allmänna villkor och vad som gäller vid prissättning. Om ramavtalet har takpriser krävs tydlighet mot både avropsberättigade och kommande ramavtalsleverantörer om vad som faktiskt gäller.
- Önskemål om att Kammarkollegiet tar tillbaka ansvaret för kontroll och godkännande av underleverantörer under ramavtalstiden.
- Ha med möjlighet att avropa webb-byråttjänster.
- Ha bättre samverkan med avropande myndigheter.

6.2.15 Sammanfattning av myndighetsenkät

- Av majoriteten som nyttjar ramavtalen så tycker man att det fungerar bra och de flesta behov täcks.
- Stöddokument som exempelvis Vägledningen upplevs i stort som bra och ger stöd vid avrop.
- När det gäller avropsblanketterna, mallarna, så upplevs den som är avsedd för förnyad konkurrensutsättning som för krånglig och komplicerad, den behöver förenklas. Däremot upplevs mallen för beställning i dynamisk rangordning som mycket tydlig och enkelt att använda.
- Förnyad konkurrensutsättning är överhängande den mest vanliga avropsformen. Endast enstaka beställningar görs genom den dynamisk rangordningen.
- Även om dynamisk rangordning endast nyttjats för enstaka beställningar så svarar ändå flera i enkäten att det är lämpligt med en kombinerad avropsform inom området, dvs. att ha både förnyad konkurrensutsättning och dynamisk rangordning.
- Oavsett avropsform framkommer önskemål om att det ska vara enkelt att avropa.
- Flera myndigheter har egna upphandlade avtal. Att man har egna avtal beror oftast på att: man kan ha mer anpassade krav utifrån sina behov, området har tidigare varit ramavtalslöst man vill komma åt lokala leverantörer.
- Behov av IT-konsulter och statligt ramavtal inom området finns fortsatt framåt.

6.3 Referensgruppsmöte med myndigheter

De avropsberättigade myndigheter som i enkäten, via avropa.se eller på annat sätt anmält intresse att medverka i referensgruppen bjöds in till ett möte på Kammarkollegiet.

Sammanlagt bjöds 13 avropsberättigade myndigheter in till referensgruppsmöte. Åtta olika myndigheter deltog vid möten med sammanlagt 12 personer.

Syftet med referensgruppsmötena var att, som ett komplement till enkäten, på ett fördjupat plan ge de avropsberättigade myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande det befintliga ramavtalet och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

6.3.1 Redovisning av referensgruppmöte

Nedan beskrivs de mest relevanta frågeställningarna och diskussionerna från mötena.

6.3.2 Nuvarande indelning av de fem delområdena

Upplevelsen av indelningen är i stort att den känns logisk och är lätt att förstå. Några deltagare framförde att de även i dialog med sina IT-avdelningen inte har fått några direkta indikationer på att något skulle behöva ändras. Några avropsberättigade upplever dock ibland en viss otydlighet kring vilket delområde som ska nyttjas då det är en viss överlappning mellan delområdena.

När det gäller delområde 5 – IT-konsultlösningar kan det ibland vara lite svårt att veta hur man bäst paketerar antal resurser om det är många som efterfrågas, om de ska dela upp sin avropsförfrågan i två eller har alla i samma förfrågan.

Förslag lämnades att byta benämning på delområde 3, Säkerhet i IT och IT-projekt. Förslag är att det i stället benämns "IT-säkerhet".

När det gäller delområde 5, IT-konsultlösningar, har önskemål framförts att se över om det går att hitta en annan mer lämplig benämning. Nuvarande benämning är något otydligt och kan uppfattas något vilseledande.

6.3.2.1 Kompetenser

Även om indelningen i stort upplevs som bra så framfördes synpunkter på en del kompetenser/roller som skulle kunna ligga inom annat delområde än vad de gör idag.

Exempel på det är:

- Delområde 1, Verksamhetens IT-behov, och delområde 2, Ledning av IT-projekt, ligger väldigt nära varandra och skulle kunna paketeras om.
- Exempelvis UX-designer och webbdesign som idag ligger i delområde 1 istället skulle kunna tillhöra delområde 4, Arkitektur och utveckling.
- Scrum master och Agil coach som idag ligger inom delområde 4 bör istället tillhöra delområde 2.

Man ser att fler rollerna går mer mot "roll i rollen". Exempelvis kan en arkitekt eller en UX:are finnas i flera olika nivåer som har specifika kompetenser och inriktningar utifrån det. Detta gör att det ibland kan vara svårt att sätta fasta roller på grund av att det numera varierar stort. Även webbdesigner och utvecklare ligger väldigt nära varandra i kompetens idag.

6.3.3 Avrop

Svarsfrekvens

Fler uppger att det är vanligt med 1 - 3 svar på en förfrågan och att det är sällan som en förnyad konkurrensutsättning genererar avropssvar från alla, dvs. de besvaras varken med ett avropssvar eller ett avböjande inkl. motivering från alla ramavtalsleverantörer. Man ser dock en positiv utveckling över tid och ramavtalsleverantörer har blivit bättre på att avböja samt inkludera en motivering till varför.

En del avropsberättigade upplever att geografisk placeringsort kan påverka antalet avropssvar som inkommer och vilka ramavtalsleverantörer som svarar. Vissa avropsberättigade har svårt att ge möjlighet till helt eller delvis distansarbete för konsulter. Samma gäller om uppdrag kräver säkerhetsregisterkontroll för utförandet, då fungera inte heller distansarbete.

Avropsformer

Av de som deltagit på referensgruppsmöten så föredrar en klar majoritet avropsformen förnyad konkurrensutsättning, vilken är den form som oftast används. Samtidigt kan man se fördelen med avropsformen dynamisk rangordning, framför allt för mindre myndigheter eller för kortare och mindre uppdrag där man behöver snabb leverans av en konsult.

Även om beställningar genom dynamisk rangordning inte tillämpas i någon stor utsträckning upplever man ändå att de definierade rollerna i sig är de bra och är rätt utpekade.

Varför används inte dynamisk rangordning i någon större utsträckning?

Avropsberättigade framhåller att eftersom inga tillkommande krav får förekomma vid beställningar i den dynamiska rangordningen så blir den svår att tillämpa med anledning av att rollbeskrivningarna är statiska och därmed inte anpassningsbara för respektive myndighets behov.

Beställningar enligt dynamisk rangordning kan göras för avrop upp till maximalt 500 respektive 750 timmar. För de större myndigheterna indikeras att maximalt antal timmar kan vara för lågt plus att den dynamiska rangordningen inte går att tillämpa när säkerhetsregisterkontroll krävs.

Alla deltagare på referensgruppsmötena känner till den dynamiska rangordningen. Samtidigt diskuterades det om avropsformen i stort är okänd för en del avropsberättigade, dvs. om det är okänt att den finns och hur det fungerar.

Om kommande ramavtal ska omfatta en dynamisk rangordning så bör den, precis som i nuvarande ramavtal, omfatta några få och utpekade vanligt förekommande roller/kompetenser. Kammarkollegiet bör i sådant fall noggrant tydliggöra för avropsberättigade att avropsformen finns och hur den fungerar.

Avrop av konsult som kräver säkerhetsregisterkontroll

Säkerhetsregisterkontroll tar tid men det är nödvändigt även i kommande ramavtal att möjligheten finns.

Matcha rätt kompetens

Några avropsberättigade framför att offererade konsulter ibland kan se rätt ut "på pappret", men sen visar det sig att konsulten ändå måste bytas ut då den inte haft rätt kompetens. Ramavtalsleverantörer bör bli bättre på att läsa igenom och sätta sig in i en avropsförfrågan för att få bättre matchning på den konsult som offereras. En ibland djupare kunskap om konsulternas erfarenhet önskas också för bättre matchning.

Samma synpunkt framfördes även avseende när ramavtalsleverantören nyttjar konsult från underleverantör. Informationen om uppdraget och behovet måste finnas i alla led.

En del upplever att det sker utbyten lite för ofta. Detta blir i slutändan kännbart för avropsberättigade vid för många byten även om ramavtalsleverantören så att säga ska stå för kostnader som uppstår i samband med byte.

Inom vissa kompetenser är det svårt att få tag i konsulter generellt. Även olika konsulter på nivå 4 och konsulter med olika specialistkompetenser kan vara svårt att få tag på. I dessa fall är orsaken oftast brist på dessa konsulter på hela marknaden.

6.3.4 Vägledning och mallar

När det gäller information om ramavtalen så uppfattas den som bra och att det är lätt att hitta på avropa.se. Vägledningen upplevs som mycket bra. Många upplever även att de får bra stöd vid kontakt, via e-post och telefon, med Kammarkollegiet.

Avropsblanketterna för dynamisk rangordning är bra och lätt att använda. Däremot anses avropsblankett för förförnyad konkurrensutsättning lite komplicerad och inte helt enkel att använda.

Flera avropsberättigade använder sig inte av Kammarkollegiets avropsblanketter utan skickar sina avropsförfrågningar via upphandlingssystem, Mercell TendSign, Commerce och e-avrop etc. och har egna mallar där. Andra använder egna mallar i exempelvis Mercel TendSign och använder Kammarkollegiets avropsblankett som en kompletterande bilaga till sin avropsförfrågan.

6.3.5 Priser

I avrop med förnyad konkurrensutsättning offererar ramavtalsleverantörer oftast enligt takpris eller strax under. Det diskuterades även om det kanske är så att ramavtalets takpriser, vilka är baserade på leverantörernas angivna priser i anbuden i ramavtalsupphandlingen, är för lågt satta. Högre priser skulle kanske bidra till fler avropssvar.

Flera framför att någon form av reglerade takpriser som ramavtalsleverantörerna måste förhålla sig till är bra.

Några framför att det vore bra om ramavtalets villkor på avropsberättigads initiativ tillåter prisjusteringar för tecknade och pågående och längre avropsperioder.

6.3.6 Allmänna villkor

I stort upplevs nuvarande Allmänna villkor som väl fungerande och anpassade för området.

Vidare framkom att det är bra att de Allmänna villkoren mer och mer börjar likna varandra innehållsmässigt mellan Kammarkollegiets olika ramavtalsområden inom IT.

Möjlighet att kunna prisjustera för redan tecknade kontrakt diskuterades. Flera uppger att de är välvilligt inställda till en sådan möjlighet när konsulten avtalas för en längre period. Detta då man tror att det kan bidra till leveransviljan om man vet att man får höja timpris i tecknade kontrakt, dvs. utöver den generella prisjusteringen som ramavtalet reglerar.

6.3.7 Uppdragskonsulter

I nuvarande ramavtal finns ingen möjlighet att avropa kontrakt som innebär att ramavtalsleverantören åtar sig att tillhandahålla en leverans med avtalat resultat och överenskomna egenskaper samt arbetsledning och bemanning av uppdraget, så kallade uppdragskonsulter. Dvs. till skillnad från resurskonsulter som nuvarande ramavtal endast omfattar och som arbetsleds av avropande myndighet.

Fråga på referensgruppsmötet, har er organisation behov av att kunna avropa uppdragskonsulter enligt beskrivningen ovan?

Intressant menar flera men framför samtidigt att det kan vara en utmaning som avropsberättigad att specificera ett uppdrag som ska levereras och ställa rätt krav. Vissa menar att det skulle vara bra och att avropsformen skulle användas, bra att kunna fokusera på leveransen snarare än antal konsulter och kompetensnivåer. Samtidigt menar andra att de inte skulle använda det och att löpande avrop genom förnyad konkurrensutsättning är en ”trygghet” och mer flexibelt.

6.3.8 Kommande upphandling

Förslag som framkom på ett referensgruppsmöte var att ha kvalificeringskrav som berör hur anbudsgivaren rekryterar och löpande säkerställer leveranskapacitet avseende kompetenser samt hur man arbetar med kompetensförsörjning inom området.

I stort tycker avropsberättigade att de kompetenser som behövs också är de som ramavtalen täcker. Eftersom ramavtalen ofta är så pass flexibelt konstruerade så kan man i stort inte se några specifika kompetenser som behöver läggas till i kommande upphandling.

6.3.9 Övrigt

Referensgruppen anser sammanfattat att nuvarande antal ramavtalsleverantörer är lagom, dvs. nio per delområde.

Terminologi i samband med våra ramavtal är bl.a. ord som resurskonsulter, uppdrag, uppdragskonsulter och team. Önskemål om att de begrepp som kommer att användas definieras med stor tydlighet för att undvika missförstånd och göra tydlig skillnad med vad vi avser med exempelvis ”uppdragskonsulter”.

Några framförde önskemål om att Kammarkollegiet tydligare ska kommunicera ut syftena med uppdelning mellan våra olika IT-ramavtal generellt. En sådan förklaring skulle skapa mer förståelse för de olika ramavtalsområdena inom IT och bidra till att rätt område används i samtliga fall av avrop.

6.4 Sammanfattning av referensgruppsmöte

- Avropsberättigade tycker i stort att ramavtalen inom IT-konsulttjänster fungerar bra och omfattar de flesta kompetenser motsvarande behoven. Man uppskattar flexibiliteten i att kunna formulera och kravställa inom ramen för respektive delområde.
- När det gäller stöddokument, som exempelvis Vägledningen, och information om avtalen så upplevs det bra och tydligt. Man uppskattar informationen på www.avrop.se och att det mesta finns att tillgå där. Mallen för avrop genom förnyad konkurrensutsättning upplevs som komplicerad, den behöver bli enklare att använda.
- När det gäller avropsform så är det förnyad konkurrensutsättning som huvudsakligen tillämpas. Få har beställt genom den dynamiska rangordningen. När det gäller kommande upphandling är det varierande huruvida man anser att en dynamisk rangordning behövs eller inte.
- Avropsform uppdragskonsulttjänster med leveransansvar anser en del kan vara intressant och andra anser att avrop av resurskonsulter passar bättre och är mer flexibelt.
- Antalet avropssvar kan bli bättre från ramavtalsleverantörerna.
- I stort uppfattas nuvarande Allmänna villkor som väl fungerande och anpassade för området. Flera framförde att kommande upphandling bör se över möjligheterna om det är möjligt att ramavtalets Allmänna villkor, på avropsberättigads initiativ, kan tillåta prisjusteringar för tecknade och pågående och längre avropsperioder.
- Nya ramavtal bör omfatta någon typ av takpriser. Samtidigt behöver upphandlingen konstrueras så att kommande ramavtals priser inte blir för låga.
- Önskemål har framförts om att det vid kommande upphandling görs tydligare vad som gäller kring takpriser och olika avropsformer.
- En samlad uppfattning är att ny upphandling inom området kan vara liknande paketerad och att ungefär samma antal leverantörer tilldelas ramavtal.

7 Marknadsundersökning

7.1 Inledning

För att kartlägga marknadens utbud inom det aktuella ramavtalsområdet och samla in och analysera synpunkter på det befintliga ramavtalet har det i förstudien genomförts möten med nuvarande ramavtalsleverantörer samt därutöver ett antal potentiella leverantörer.

7.2 Leverantörsenkät

Inom ramen för denna förstudie skickades ingen specifik enkät ut till leverantörer. Förstudieprojektet bjöd i stället in, via www.avropa.se, att leverantörer som var intresserade att delta i förstudien var välkomna att höra av sig. Samtliga leverantörer som

hörde av sig erbjöds att besvara ett frågeformulär med ett antal frågeställningar inom området.

Syftet med frågeformuläret var att undersöka det utbud som kan erbjudas på marknaden inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge leverantörer möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande de befintliga ramavtalen och/eller ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal inom området.

Samma frågeformulär användes som agenda för de leverantörsmöten som genomfördes. Se vidare under avsnitt *Möte med leverantörer* nedan.

7.3 Möte med leverantörer

Förstudieprojektet har haft möten med 21 leverantörer, både leverantörer med nuvarande ramavtal och potentiella leverantörer inom området.

7.3.1 Redovisning av leverantörsmöten

Nedan sammanfattas ett antal frågeställningar som togs upp under mötena.

7.3.2 Hur tycker man att ramavtalen fungerar? Är omsättningen som förväntat?

Av de leverantörer som besvarade vårt frågeformulär eller som vi har haft möte med anser i stort att ramavtalen är bra och fungerar väl. Ramavtalen möjliggör för både stora och små myndigheter att avropa konsulter utan att behöva upphandla på egen hand.

När det gäller omsättningen så har den generellt varit lägre än förväntat. Däremot uppper flera att antal förfrågningar som kommer från avropsberättigade har ökat under senare delen av 2023.

7.3.3 Avrop och beställningar från avropande myndigheter

Hur upplevs underlagen vid avropsförfrågningar från myndigheterna?

Oftast upplevs förfrågningsunderlagen vid avrop som bra.

Problem kan förekomma i vissa fall med avropsförfrågningar som baserats på Kammarkollegiets avropsblankett vilken ibland upplevs svårtolkad och komplicerad för avropsberättigade att använda.

Flera ramavtalsleverantörer får emellanåt avropsförfrågningar som är väldigt detaljerade på obligatoriska eller med orimligt högt ställda krav. Dessa avropsförfrågningar upplever ramavtalsleverantörerna svåra att besvara.

Flera leverantörer påtalar vikten av att avropsberättigade är tydliga med vad som är obligatoriska krav och sedan ha resten som tilldelningskriterier, detta skulle öka möjligheterna att fler konsulter offereras.

Avser avropen beställning genom dynamisk rangordning eller genom förnyad konkurrensutsättning?

En klar majoritet av de avrop som ramavtalsleverantörerna får genomförs med förnyad konkurrensutsättning. Några ramavtalsleverantörer har fått enstaka beställningar genom dynamiska rangordning, andra har inte fått några alls.

7.3.4 Delområden och kompetenser

De flesta anser att uppdelningen av delområden, och de kompetenser som omfattas, är bra i stort och att områdena i sig möjliggör att avropa de flesta roller och kompetenser som avropsberättigade har behov av. En kommande upphandling kan se ungefär se likadan ut och omfatta ungefär samma kompetenser. Någon framför att delområde 5, IT-konsultlösningar, inte är nödvändig utan att det går att hantera genom att skicka förfrågningar inom delområde 1 - 4.

En del leverantörer anser att vissa roller bör omfattas av andra delområden än vad de gör i nuvarande uppdelning. Vidare anser man att vissa roller mer och mer flyter lite in i varandra och passar i vissa fall i fler än ett delområde.

De konsulttjänster som säljs mest på ramavtalet är (utan inbördes ordning) i huvudsak:

- kravanalytiker/kravhantering
- projektledning
- systemutveckling
- test
- UX
- verksamhetsutveckling

Precis som vissa avropsberättigade har framfört så framför även några leverantörer att benämningen på delområde 5 "IT-konsultlösningar" är lite missvisande då det rör sig om IT-konsulttjänster och inget leveransansvar.

7.3.5 Avtalsvillkor och prismodell

Är det några avtalsvillkor som man anser behöver justeras i kommande upphandling?

I det stora hela upplevs avtalsvillkoren att de håller en bra standard och att det är bra att kraven finns.

Ett antal synpunkter som lämnades var bl.a.:

- Begränsningar önskas på skadestånd och ansvar för ramavtalsleverantörer framför allt rörande GDPR.

- Kravet på att en offererad konsult måste vara tillgänglig ett visst antal dagar anses lite hårt reglerat.
- Det borde finnas möjlighet till prisjustering/indexering för priser i tecknade kontrakt som löper längre än ett år. Detta skulle bl.a. bidra till att det går att sätta ett lägre pris i avropssvaret från början.
- Utöver ramavtalets prismodell har det framförts önskemål från flera leverantörer att kommande upphandling bör reglera en viss justering av anbudspriserna i de fall det passerar en längre tidsperiod från tilldelningsbeslut tills när avrop faktiskt kan göras. Dvs. när längre överprövningsprocesser föreligger så kan anbudspriserna ha blivit 1 - 2 år "gamla" innan avrop ens kan göras.

Hur har prismodellen fungerat – takpriser för rangordning respektive förnyad konkurrensutsättning??

Det råder en viss skillnad i hur man upplever nuvarande prismodell med takpriser. Vissa anser att den är tydlig och lätt att förstå. Andra menar att den är lite otydlig eftersom den har två olika takpriser samt att de upplever att det från avropsberättigades håll verkar ha upplevts lite komplicerat eller har uppfattas på olika sätt.

När det gäller fastställda takpriser generellt så anser några leverantörer att det kan bli ett problem vid stora konjunktursvängningar.

Om takpriser ligger för lågt kan det påverka leveranskapaciteten. En kombination med hög efterfrågan på konsulter inom vissa områden gör det då svårt att leverera utifrån vissa avropsförfrågningar som kommer från avropsberättigade.

Det framförs att det vore bra om ramavtalet omfattar möjlighet att tillåta "teampriser" vid avrop av fler konsulter till samma uppdrag. Det skulle exempelvis underlätta för att få in fler juniorer som kan gå in i uppdrag tillsammans med seniora konsulter vilket skulle vara gynnsamt långsiktigt för tillväxt av kompetens.

7.3.6 Tillgängliga resurser och leveranskapacitet

De flesta leverantörer uppger att man har en bra tillgång på konsulter. Efterfrågan är fortsatt hög och konkurrensen om tillgången om konsulterna har ökat.

Den är störst efterfrågan av konsulter inom systemutveckling.

Några leverantörer som är av formen mäklare och nätverk etc. framför att man har stor tillgång till underkonsultföretag i form av små och medelstora företag och därmed har en resursbank som gör att leveranskapacitet är väldigt stor.

Trots god leveranskapacitet över lag så finns det alltid vissa områden där det råder brist vilket bl.a. kan hänga ihop med olika systemlösningars popularitet och/eller omvärldshändelser.

Några leverantörer framför att det på hela marknaden sett råder en fortsatt kompetensbrist och att tillväxten skulle behöva vara snabbare. Digitaliseringstakten inom offentliga sektorn ökar och därför finns det fortsatt stora behov och ett generellt underskott av kompetens inom IT-branschen, framför allt expertroller.

7.3.7 Ledningssystem

Ledningssystem för miljö och kvalitet:

Alla leverantörer, som har besvarat vårt frågeformulär eller som vi har haft möte med, uppger att man innehar ISO 9001, ISO 14001 eller FR2000.

Ledningssystem för informationssäkerhet:

Ett flertal leverantörer, som har besvarat vårt frågeformulär eller som vi har haft möte med, uppger att man innehar ISO 27001. Övriga uppger att man arbetar enligt och/eller har processer utifrån eller liknande ISO 27001.

7.3.8 Vad ser man för möjligheter och hinder på marknaden generellt avseende IT-konsulter?

Nedan en sammanfattning av svar som gavs på rubricerad fråga;

- Möjligheter ges av att det troligen på sikt kommer att bli ett skifte på konsultsidan med fler mindre företag med spetskompetens.
- Möjligheter såsom utvecklingen inom AI kan ge både stora möjligheter och även hinder framåt.
- Man ser en stor möjlighet att leverera mer inom samtliga ramavtalsområden då man har byggt upp bra processer och strategier för att möta upp kraven från avropsberättigade myndigheter.
- Det råder hög konkurrens och pressade priser, även att priserna kan gå ner (höst 2023).
- Några ser ett hinder i allt tuffare krav kring skadestånd inom just den publika sektorn.
- Ett av de större hindren är brist på erfaren personal inom vissa områden, exempelvis inom systemutveckling och IT-säkerhet. Även geografiskt område kan göra att det kan råda brist inom vissa kompetenser.
- Ökade ledtider vid avrop, från tilldelning till uppstart, p.g.a. ökande säkerhetskrav.
- Med en föränderlig värld så kan ramavtal ha en inlåsningseffekt. Ramavtalet bör ha krav på funktionalitet som följer marknadsförändring avseende nya roller och hur olika IT tjänster utvecklas.
- Eventuella lagar kommer alltid vara ett hinder när marknaden är rörlig och konsulter som i högre utsträckning arbetar på större geografiska marknader.
- Flera leverantörer berörde nya uthyrningslagen, Arbetsgivarverkets nya LAS som trädde i kraft i oktober 2022, och hur det eventuellt kan komma att påverka dem som leverantör och avropsberättigade myndigheter.

7.3.9 Trender och prisutveckling inom området kommande 3 – 5 åren?

Vilka trender ser man inom området de kommande 3 - 5 åren?

Nedan en sammanfattning av urval till vanliga svar som gavs på rubricerad fråga;

- Fortsatt tillväxt inom digitaliserings- och automatiseringsområdet.
- AI och ML (machine learning) kommer att slå igenom och kommer bli allt mer användbart i olika syften och många myndigheter har redan börjat använda det i praktiska lösningar.
- Behov av konsulter med AI-kompetens inom hela utvecklingsprocessen för AI.
- Behov inom områdena informationssäkerhet och cybersäkerhet kommer att växa hos myndigheter i Sverige.
- Ökat behov av konsulter inom säkerhet.
- Krav på säkerhet ökar, vilket påverkar antalet säkerhetskyddsavtal och konsultuppdrag som kräver säkerhetsregisterkontroll blir fler och fler.
- Frågor och behov som berör krisberedskap.
- Fler och utökade molntjänster.
- Krav kring hållbarhet ses av flera som ett viktigt område.
- Agila team och uppdrag med leveransansvar.
Man ser tendenser på ett ökat intresse från avropsberättigade myndigheter att köpa in team.

Hur tror man att prisutvecklingen ser ut de kommande 3 - 5 åren?

Nedan en sammanfattning av urval till vanliga svar som gavs på rubricerad fråga;

- Fortsatt stor efterfrågan och en brist på flera av de vanligast avropade kompetenserna vilket kan bidra till en prisökning.
- En uppskattad bedömning är att prisökningar kommer att ligga i spannet 2 - 5% om året under aktuell period för de vanligast efterfrågade rollerna.
- Inflation och allmänt ökade kostnader innebär troligtvis ökade priser på sikt. Men i dagsläget förekommer viss prispress och vissa tror att det förmodligen kan bli ytterligare prispress närmaste åren innan priserna går uppåt igen.
- Med avseende på behov och ökad konkurrens om resurserna tror vi att timpriserna kommer att öka.

7.3.10 Avropsformer

Förnyad konkurrensutsättning:

Förnyad konkurrensutsättning är den avropsform som nästan uteslutande används av avropsberättigade och det fungerar i stort väl.

Dynamisk rangordning:

När det gäller kommande upphandling är det varierande huruvida man anser att en dynamisk rangordning behövs eller inte.

Några leverantörer nämner att det har varit en del förvirring hos de avropsberättigade med det befintliga upplägget med två olika avropssätt.

Dynamisk rangordning skulle kunna vara lämplig för väldigt små och generella uppdrag. Dock kan det vara svårt att tillhandahålla passande konsulter på kort tid utan att avropsberättigade förlorar i kvalitet och utan att förlora i tid i de fall den första ramavtalsleverantören i rangordningen inte kunna svara på beställningen. När man som leverantör tilldelas en plats i dynamisk rangordning så ska man ha konsulter redo att hoppa in med kort varsel. Under ramavtalets avtalsperiod har nästa inga beställningar på dynamisk rangordning gjorts vilket gör bedömning och planering för ramavtalsleverantörerna extra svårt.

Uppdrag:

Flera menar att avrop med leveransåtagande, uppdragskonsulter/team, skulle vara en bra form av avrop.

Några framför att avropsberättigade börjar efterfråga möjlighet att bemanna med flera konsulter som delar på ett uppdrag, tex. en senior och en junior. Detta skulle gynna branschspecifik tillväxt av kompetens.

Att kunna avropa uppdrag och/eller hela team med leveransansvar är en möjlighet för avropsberättigade att säkra kompetens och även kunna avropa teamleveranser i stället för namngiven resurs i ett antal timmar. Med kapacitet av ett team får kunden en redundans och fler perspektiv i leveransen.

7.3.11 Säkerhet inom IT

IT-säkerhet framför leverantörerna är en viktig fråga för myndigheter i Sverige. I ramavtalet för resurskonsulter är säkerhetsfrågorna mest kopplat till konsult som ska utföra uppdraget. Det ställer stora krav på att leverantör kan hantera säkerhetsskyddsavtal och registerkontrollerad personal på ett korrekt sätt. Fler och fler uppdrag klassas idag som säkerhetskänsliga vilket gör att den hanteringen blir allt vanligare. Behovet har ökat sista året vad gäller behovet av konsulter inom IT-säkerhet och informationssäkerhet. God kännedom och god kontroll på personal bör vara en del av nästa upphandling.

7.3.12 Kommande upphandling

På frågan om det är troligt att man kommer att lämna anbud i en kommande upphandling svarar i princip samtliga leverantörer som besvarade frågeformuläret eller som deltog på ett möte att de troligtvis kommer att lämna anbud.

***Vilka tilldelningskriterier anser ni bör utvärderas i kommande upphandling?
Dvs. förslag på viktiga aspekter att beakta gällande kvalitet.***

Nedan en sammanfattning av urval till vanliga svar som gavs på rubricerad fråga;

- Leveranskapacitet och leveransförmåga av resurskonsulter över tid är av största vikt för att kunna hantera de volymer av avrop som avtalen innebär.
- Fokus på kvalitet och bredd i både kompetenser och tjänster så att ramavtalet blir heltäckande.
- Leverantörens kompetensutveckling för medarbetare och hur leverantören arbetar aktivt med kompetensförsörjning.
- Krav att hantera säkerhetsskyddsavtal och registerkontroller.

- Bevis på ansvarsfullt arbete kring sociala samt miljöaspekter och rutiner kring systematiskt kvalitetssäkringsarbete.
- Upphandlingen bör ställa krav på verksamhetsledningssystem, miljö, kvalitet och informationssäkerhet.
- Vi tror på en bredd där både konsultmäklare och stora konsultbolag finns med i leveransen i referensuppdragen. Detta för att säkerställa både hög kvalitetssäkring och tillgång till hela marknaden.
- Referensuppdrag med vikt på vad som faktiskt levererats och leverantörernas förmåga att kunna leverera konsulter med efterfrågad kompetens till bra kvalitet. Låt sen kunderna betygsätta på konsultens insats vilket medför att avtalspart i referensuppdraget ej är viktigt. Andra anser att det ska premieras om anbudsgivaren själv har varit avtalspart i referensuppdrag.
- Differentiering av kvalitetspoäng vore bra. Om kvalitetspoängen är hög ska inte priset kunna avgöra och prissättningen i upphandlingen får inte ge möjligheter till prisdumpning.
- Anbudsgivarens erfarenhet som ramavtalsleverantör.
- Erfarenhet av offentlig sektor.

Nuvarande ramavtal omfattar 9 st. ramavtalsleverantörer per delområde. Hur många ramavtal/ramavtalsleverantörer är det lämpligt att ha?

Flera anser att runt maximalt nio ramavtalsleverantörer är både ett lämpligt antal och tillräckligt många för att säkra leverans. Nio stycken som det är i dag verkar fungera bra och man är av uppfattningen att avropsberättigade i stort får den kompetens som de behöver. Åsikten om fler eller färre än nio förekommer också men inte i lika hög utsträckning.

Det framförs att Kammarkollegiet bör basera antalet leverantörer på volymer och lägga till fler leverantörer på de områdena som har stora volymer. Fler ramavtalsleverantörer ger en fördel för avropsberättigade då bredden och antalet anbud per avrop ökar även i högkonjunktur.

Kompetenser och konsulroller i ett ramavtal

Det flesta anser att de roller och kompetenser som omfattas av ramavtalen idag är relevanta och motsvarar avropsberättigades behov i stort och vad marknaden erbjuder. Därför anser de flesta att kommande upphandling kan omfatta ungefär samma kompetenser och områden.

Några förslag som lämnats och som en kommande upphandling bör omfatta är: Cloudkompetenser, digitaliseringskonsulter, hållbarhetskonsulter, IT-jurist och GDPR-ombud (dataskyddsombud). Vidare framfördes även förslag på AI-kompetenser inom hela utvecklingsprocessen samt krisberedskap.

7.3.13 Sammanfattning av leverantörmöten

- I stort upplevs ramavtalet som bra och fungerande.
- Indelningen av delområden fungerar och omfattar de flesta kompetenser och roller. I stort anser man att en kommande upphandling kan omfatta ungefär samma områden och kompetenser.
- Antal avrop har varit färre än vad flera av leverantörerna hade förväntat sig. Ett flertal av ramavtalsleverantörerna framför att omsättningen på ramavtalen har varit lägre än förväntat. Flera framför, höst 2023, att de ser en viss ökning i antal avropsförfrågningar från avropsberättigade.
- Majoriteten av alla avrop är avropsform förnyad konkurrensutsättning. Få avropar genom den dynamiska rangordningen, flera ramavtalsleverantörer har endast fått få och enstaka och andra har inte fått några beställningar alls genom dynamisk rangordning. När det gäller kommande upphandling är det varierande huruvida man anser att en dynamisk rangordning behövs eller inte.
- Antal ramavtalsleverantörer som man anser lämpligt är ungefär samma antal som idag. I övrig inkom förslag på allt ifrån 5 upp till 20 stycken.
- Man har önskemål om möjlighet till justering av anbudspriserna när ramavtalen kan tecknas först efter en längre överprövningsprocess.
- Önskemål har framförts ang. möjlighet för avropsberättigade att själva kunna skriva in avseende prisjustering i tecknade längre kontrakt.
- De flesta leverantörer framför att man har bra tillgång till konsulter och leveranskapacitet.
- Ledningssystem Miljö och Kvalitet:
I princip alla leverantörer som har besvarat vårt frågeformulär eller som vi har haft möte med innehar ISO 9001, ISO 14001 eller FR2000.
- De flesta uppger att det är troligt att man kommer att lämna anbud i en kommande upphandling.

8 Marknaden och omvärldsanalys

I stort kan de flesta leverantörer på marknaden, inom området IT-konsulttjänster, leverera behov motsvarande nuvarande ramavtalen för IT-konsulttjänster. När det gäller nya tekniker och trender så omnämns ofta AI, exempelvis dataanalys och databehandling, och ML (machine learning) samt att olika kompetenser inom IT-säkerhet generellt kommer att avropas mer än tidigare. Något som flera leverantörer har tagit upp under förstudien är att även kompetenser inom cybersäkerhet och säkerhet kopplat till cloudlösningar kommer att avropas mer och mer på myndigheter.

Generellt när det gäller olika konsultroller och kompetenser så tenderar vissa av dem att mer och mer gå in i varandra. Exempelvis kan både en IT-arkitekt och en UX-designer göra viss systemutveckling och etc., vilka enligt vår nuvarande indelning ligger inom olika

delområden.

Efter 2022 och framåt har man sett en ökning i både leveranskapacitet hos leverantörer och efterfrågan hos kunder. Under 2023 visade marknaden, som en följd av ökad efterfrågan, på ökad konkurrens samt viss prispress.

Marknaden idag i jämförelse med innan föregående upphandling är företag av mer mäklarkaraktär blivit mer vanligt förekommande. Fler och fler avropsberättigade myndigheter har upphandlat egna avtal för mäklartjänster.

Geografisk placering tenderar ibland att påverka den leveranskapacitet som erbjuds avropsberättigade. Det ställs mer och mer hårda krav på säkerhet och att fler och fler konsultuppdrag kräver säkerhetsregisterkontroller vilket försvårar för vissa avropsberättigade att kunna ha konsulter som arbetar helt eller delvis på distans.

Från både leverantörer och avropsberättigade har frågan om nya LAS, som gäller fr.o.m. oktober 2022, tagits upp ur den aspekten av hur detta kan påverka anlitaandet av resurskonsulter. Kammarkollegiet kan även fortsatt upplysa om innehållet i lagen.

9 Hållbarhet och tillgänglighet

9.1 Inledning

Med hållbar offentlig upphandling menas att offentlig sektor tillgodoser sitt behov av varor och tjänster på ett sätt som säkerställer den goda affären sett till hela livscykeln. Hänsyn ska inte bara tas till de fördelar som uppstår för organisationen utan även till samhället i sin helhet, samtidigt som anskaffningen görs på ett sätt som minimerar skador på miljön.

Kammarkollegiets målsättning är att inom ramen för verksamhetens uppdrag, offentlig sektors behov och lagstiftningens möjligheter, på ett ansvarfullt sätt beakta miljö och sociala hänsyn vid upphandling och förvaltning av de statliga ramavtalen. De statliga ramavtalen ska bidra till att offentlig sektor kan möta de mål som satts i den nationella upphandlingsstrategin, Agenda 2030 och de nationella miljömålen.

Förutsättningarna för hållbarhetskrav varierar dock mellan de olika ramavtalsområdena och branscherna. I förstudiearbetet utreds därför vilket behov av hänsyn till de olika hållbarhetsdimensionerna som behöver tas för att möta olika strategiska mål men även de risker som finns inom det specifika ramavtalsområdet.

Av 4 kap. 3 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) framgår att en upphandlande myndighet bör beakta miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. Hållbarhetshänsyn kan tas i alla delar av en upphandling, dvs. som kvalificeringskrav (t.ex. krav på

miljöledningssystem), som tekniska krav (t.ex. krav på viss märkning eller certifiering), eller som kontraktsvillkor (t.ex. arbetsrättsliga villkor).

Av 17 kap. 4 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet i enlighet med ILO:s kärnkonventioner. Detta gäller i de fall svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

Av 9 kap. 2 § LOU framgår att när det som anskaffas ska användas av fysiska personer ska de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, vilket innebär att en upphandlande myndighet i vissa fall är skyldig att beakta tillgänglighet i upphandlingen.

Nedan redovisas vilka analyser gällande hållbarhetshänsyn (miljö, och sociala krav samt tillgänglighet) som genomförts för det aktuella ramavtalsområdet.

9.2 Miljökrav

Generellt bör ramavtalsleverantörerna inom detta, liksom i övriga, ramavtalsområden kontinuerligt arbeta med att förbättra och ta hänsyn till miljöaspekter för att förebygga och undvika negativ miljöpåverkan. Det handlar om åtgärder för att minska konsumtion och onödig användning av negativt miljöpåverkande resurser som elektricitet, resor, papper och liknande.

9.3 Sociala och etiska krav

Generellt bör ramavtalsleverantören ta hänsyn till sociala och etiska aspekter såsom att följa arbetsrättslig lagstiftning, anställningsvillkor, diskrimineringslagen samt att inte anlita svart arbetskraft. Ramavtalsleverantören ska även aktivt förebygga och förhindra korruption i sin verksamhet i stort och specifikt kopplat till sina åtaganden i ramavtalet.

9.3.1 Arbetsrättsliga villkor¹

För att säkerställa sunda arbetsvillkor för arbetare som utför offentliga kontrakt ska arbetsrättsliga villkor ställas, när det är behövligt. Om arbetet utförs där svensk rätt är tillämplig ska villkor om lön, semester och arbetstid ställas. vilka de arbetstagare som utför uppdraget minst ska tillförsäkras. Om arbetet utförs där svensk rätt inte tillämpas ska de arbetsrättsliga villkoren fastställas i enlighet med ILO:s kärnkonventioner. Beslut om och i så fall vilka arbetsrättsliga sociala krav ska ställas i en upphandling ska förgås av en så kallad behövlighetsbedömning. I denna görs analys av risken för oskäligen arbetsvillkor i den aktuella upphandlingen, samt i förlängningen risken för att konkurrensen snedvrids. Villkoren ska ha en anknytning till det som upphandlas, och vara proportionerliga. Kraven gäller även underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet.

¹ Av 17 kap. 2 § LOU framgår vilka skyldigheter en upphandlande myndighet har att kräva att leverantören fullgör kontraktet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid.

9.3.2 Obligatorisk behövlighetsbedömning

Upphandlande myndighet ska vid direktivstyrda upphandlingar alltid överväga att kräva att ramavtalsleverantören fullgör kontraktet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid, vilket arbetstagare som utför kontrakten minst ska tillförsäkras. Utifrån resultatet i förstudien anser Kammarkollegiet att risken för oskäligen arbetsvillkor för de som arbetar med IT-konsulttjänster är mycket låg. Arbetet utförs av kvalificerad personal som är högt efterfrågad och måste erbjudas goda villkor för att rekryteras och behållas. Under förstudien har ingen information eller indikationer av något slag gällande arbetsrättsliga problem inom branschen framkommit. Kammarkollegiet anser därmed att det inte föreligger risk för oskäligen arbetsvillkor eller att andra omständigheter som medför att det är behövligt att ställa särskilda arbetsrättsliga villkor.

9.4 Tillgänglighetskrav

Kammarkollegiet eftersträvar att de varor och tjänster som avropas från de statliga ramavtalen ska vara tillgängliga och användbara för alla, oavsett funktionsförmåga. En bättre funktion och utformning av tjänster i samhället gynnar alla, inte bara personer med funktionsvariationer.

10 Säkerhet

10.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar framför allt om att hindra information från att läcka ut, förvanskas och förstöras. Det handlar också om att rätt information ska finnas tillgänglig för rätt personer, och i rätt tid. Information ska inte kunna hamna i orätta händer och missbrukas. De registrerade ska veta vem som använder deras personuppgifter och varför.

Behovet av en förbättrad hantering av information ur ett säkerhetsperspektiv inom offentlig förvaltning är väldokumenterad.

En upphandling inom IT-konsulttjänster ska ge goda förutsättningar för avropsberättigade organisationer att ställa relevanta informationssäkerhetskrav och hantera sin information på ett säkerhetsmässigt lämpligt sätt.

10.1.1 Säkerhetsskydd och Säkerhetsskyddsavtal

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvar för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till Sveriges säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och regionerna ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

I förstudien har det framkommit att det finns behov hos avropsberättigade att ställa säkerhetsskyddskrav på leverantörerna eftersom leverantörerna i ofta befinner sig i deras lokaler och/eller får tillgång till mycket känslig information. Möjliggörande att kunna ställa sådana krav vid bör därför omfatta en ny upphandling.

10.1.2 Dataskydd

Dataskyddsförordningen (GDPR, The General Data Protection Regulation) gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig nivå för skyddet av personuppgifter så att det fria flödet av uppgifter inom EU inte hindras.

Utifrån vad som framkommit under förstudien är utgångspunkten att ramavtalsleverantörer i ett eventuellt kommande ramavtal inte enbart kommer att behandla personuppgifter såsom personuppgiftsansvariga. Detta innebär att ett personuppgiftsbiträdesavtal kan komma att behöva tecknas vid anskaffning från ramavtal inom området. I ramavtalsupphandlingen medför detta att personuppgiftsbiträdesavtal bör biläggas samt att möjliga kravställningar enligt dataskyddsförordningen ska beaktas.

11 E-handel

Med elektronisk handel (e-handel) menas ett sätt att skapa en effektiv inköpsprocess med IT som stöd. Elektronisk affärskommunikation ersätter den pappersbaserade kommunikationen. Avtal, leverantörer, priser m.m. blir lättillgängliga för de som ska beställa varor och tjänster, därför att avrop/beställningar och fakturahanteringen kan ske elektroniskt. E-handel enligt denna definition förutsätter att köparen hanterar sin elektroniska affärskommunikation via sitt e-handelssystem. Att en enskild handläggare inom köparens organisation gör inköp i en leverantörs webbshop via ett individuellt inloggningskonto betraktas inte som e-handel.

Målsättningen är att de leverantörer som tecknar statliga ramavtal med Kammarkollegiet ska medverka till att avropsberättigade kan tillämpa e-handel och därmed leva upp till strategi, förordning och lagstiftning.

Förutsättningarna för att tillämpa e-handel varierar mellan olika ramavtalsområden och branscher. I förstudiearbetet utreds därför förutsättningarna för e-handel för det aktuella ramavtalsområdet. Den 1 april 2019 blev det lag på att alla inköp i offentlig sektor ska faktureras med e-faktura.

Då det för området IT-konsulttjänster inte är aktuellt med varukorgar och webbshop har förstudien fastställt att det inte behöver ställas några specifika krav om e-handel i en eventuellt kommande upphandling. Dvs. inga ytterligare specifika krav utöver att det är lag på att avropsberättigade ska faktureras med e-faktura.

12 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

Det råder delade meningar om hur stort behovet av en dynamisk rangordning är och omfattningen av en eventuell sådan är något en kommande upphandling bör se över.

Ett antal leverantörer och avropsberättigade framför önskemål att ha med leveransformen uppdragskonsulter i kommande upphandlingar.

Kommande upphandling behöver se över om avropsformen uppdragskonsulter/team med leveransansvar ska vara en möjlig avropsform inom nuvarande delområde 5 – IT-konsultlösningar och i samband med det anpassa villkoren i ramavtalet.

När det gäller delområde 5, IT-konsultlösningar, har synpunkter lämnats från både avropsberättigade och leverantörer att nuvarande benämning IT-konsultlösningar är något otydligt och kan uppfattas lite vilseledande. Det bör ses över om det finns en mer lämplig benämning.

Upphandlingsprojektet bör undersöka om det är möjligt att, på avropsberättigads initiativ, tillåta prisjusteringar för tecknade och pågående kontrakt samt längre avropsperioder.

Det har framkommit att avropsblanketten för förnyad konkurrensutsättning kan förenklas och göras lättare att förstå och tillämpa.

13 Slutsatser

Mot bakgrund av inlämnad statistik från ramavtalsleverantörerna, för avrop på antal gjorda beställningar genom dynamisk rangordning kontra avrop genom förnyad konkurrensutsättning så har det hittills varit få beställningar genom dynamisk rangordning. En klar majoritet av avropen görs genom förnyad konkurrensutsättning. Samtidigt visar svaren i enkäten till avropsberättigade myndigheter att man önskar en kombinerad avropsordning på kommande ramavtal.

Förstudieprojektet rekommenderar att man i kommande upphandling ser över omfattningen av en dynamisk rangordning och för vilka delområden och konsultroller det kan vara lämpligt.

De ramavtal som idag finns inom området har historiskt funnits över tid. Även om Statens inköpscentral förnyade konstruktionen och indelningen av delområdet vid föregående upphandling så kan det vara av värde för kommande nya upphandlingar längre fram att se över hela indelningen och dess olika kompetensområden och även se över om området går paketeras på annat sätt.

Både avropsberättigade och leverantörer har påtalat en högre medvetandegrad inom IT-säkerhet än tidigare, krav på IT-säkerhet hos svenska myndigheter ökar och s.k. SUA-klassade konsultuppdrag ökar. Kommande upphandlingar behöver konstrueras så att avropsberättigade har möjlighet att ställa anpassade säkerhetskrav vid avrop,

Många har nämnt ett ökat behov av AI-kompetens. Förstudieprojektet anser att de flesta kompetenser inom ramavtalen redan finns, att det går att avropa redan idag och anpassa beroende på behov och var i processen i AI-utvecklingen man är.

Området IT-konsulttjänster, delområdena Verksamhetens IT-behov och IT-konsultlösningar, visar att ramavtalsområdet uppgår till stora värden inom staten. Förstudien rekommenderar därför att nya ramavtal inom området upphandlas.

14 Källförteckning

14.1 Möten med myndigheter

Förstudieprojektet har haft möten med följande avropsberättigade myndigheter:

Kulturrådet
Läkemedelsverket
Länsstyrelsen
Skatteverket
Spelinspektionen
Sveriges lantbruksuniversitet
Trafikverket
Transportstyrelsen

14.2 Möten med leverantörer

Förstudieprojektet har haft möten med och/eller fått in svar via frågeformulär från följande leverantörer:

Atea Sverige AB
B3 IT-sourcing partners AB
Capgemini Sverige AB
CGI Sverige AB
Chas Visual Management AB
Combitech Aktiebolag
Consid AB
Ework Group AB
Experis AB
HiQ Public Sector AB
HiQ Public sector 2 AB
Knowit Knowit & Precio Fishbone Public IT AB
Kvadrat Stockholm AB
Netlight Consulting AB
NESP, Network Enabling System Partner AB
Nexer A Society AB
Nikita AB
Pulsen AB
Redpill Linpro AB
Sweco Sverige AB

Tieto Sweden AB
ÅF Digital Solutions AB

14.3 Enkätutskick till myndigheter

En enkät, ”Myndighetsenkät förstudie It konsulter 2024”, riktad till samtliga avropsberättigade myndigheter skickades ut 2023-10-02, sista dag att besvara enkäten var 2023-10-19.

Antal mottagare var 209 och svar inkom från 110 st, varav ett av dem inkom vid sidan om enkätverktyget.

14.4 Enkätutskick till leverantörer

Inom ramen för denna förstudie skickades ingen specifik enkät ut till leverantörer. Förstudieprojektet bjöd i stället in, via www.avropa.se, att leverantörer som var intresserade att delta i förstudien var välkomna att höra av sig. Samtliga leverantörer som hörde av sig erbjöds att besvara ett frågeformulär samt att ett flertal möten genomfördes.

14.5 Referenslitteratur och andra källor

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet
Nuvarande ramavtal IT-konsulttjänster Resurskonsulter
Ramavtal Programvaror och tjänster – Systemutveckling
Ramavtal Bemanning
www.arbetsgivarverket.se